

LÜHIDALT

Nabi sõjaväelaste maailmameistriks

Kapral Heiki Nabi tuli Makedoonias Skopjes peetud sõjaväelaste MMil Kreeka-Rooma maadluses teistkordselt sõjaväelaste maailmameistriks.

Kehakaalus kuni 130 kg võistelnud Heiki Nabi läks kvalifikatsiooniringis vastamisi makedoonlase Blace Naceviga, kes andis Nabile loobumisvõidu. Veerandfinaalis alistas Nabi iraanolase Nateri Gaafar Shamsi skooriga 4:0 ning poolfinaalis ukrainlase Aleksandr Tšernetski tulemusena 5:1.

Kapral Heiki Nabi teenib 2012. aastast kaitseväge staabi- ja sidepataljoni spordirühmas, kuhu kuulub praegu 20 tippportlast. Spordirühma eesmärgiks on spordi populariseerimine ja toetamine kaitseväes ning ühiskonnas tervikuna. Samuti võimaldab teenistus spordirühmas perspektiivikatel noorsportlastest ajateenijatel osaleda treeningutel ja võistlustel.

HIU LEHT

Sõru sadamasse linde vaatlema

EOÜ liige Leho Aaslaid teatas, et kui ilm lubab, algab pühapäeval, 2. oktoobril kell 10 ühine linnuvaatlus Sõru sadamas. Kaasa tuleks võtta binokkel.

Sel nädalavahetusel, 1.–2. oktoobrini toimuvad rahvusvahelised linnuvaatluspäevad Euro Birdwatch 2016. Sellega juhitakse tähelepanu lindude sügisrändele ja meid ümbritsevale linnurikkusele. Osalemiseks tuleb neil päevil lindude tegutsemist jälgida. Seda võib teha nii koduaias kui ka pikemal linnuretkel. Nähtud liigid ja lindude ligikaudne arv palutakse kirja panna ning võimaluse korral edastada andmed juba 2. oktoobril hiljemalt kell 18 üheks, kasutades EOÜ kodulehel www.eoy.ee olevat ankeeti. Kes selleks ajaks ei jõua, neilt oodatakse andmeid 6. oktoobriks, siis võib need saata ka postiga aadressil Veski 4, 51005 Tartu.

HIU LEHT

Laskevõistlus suuremõisa põder

Paluküla lasketiirus toimus laupäeval jahilaskkevõistlus suuremõisa põder. Osales 24 jahimeest kokku kuuhest jahiseitsist. Võistlejad tegid kümne seeriade kaupa kokku sada lasku vaheldumisi vasakult ja paremalt liikuvasse silueti. Võitis Tõnis Teidla Määvli jahiseitsist 72 tabamusega. Teine oli Taniel Viitamees Pühalepa jahiseitsist (70 tabamust) ning kolmas Kuldar Jõhvik Kõrgessaarest (68 tabamust).

PEEP LILLEMÄGI

Rõõmus kool ja rõõmus laps – kas roosa mull või reaalsus?

Ühel päeval rääkisin oma noorema tütrega õppimisest ja õpetamisest. Arutlesime teemal “traditsiooniline klassitöö”, kus tunni materjal tuleb meelde jätta lugedes või õpetajat kuulates ja kuuldot konspekteerides ning hiljem pähe tuupides, et hindeline töö hästi sooritada.

Tütar rääkis, et nende koolis tegelikult on üks õpetaja, kes kasutab materjali selgitamiseks hoopis teistsuguseid võtteid kui teised. Nad kuulavad õpetajat, kirjutavad teema läbi, arutavad seda omavahel, teevad loovtööd teema illustreerimiseks, vaatavad pilte ja otsivad näiteid elust. Ja ta lisas, et see on ainus tund koolis, kus on “*actually fun*”, aga me õpime ka päriselt midagi!”

Mul tekkis vastupandamatu soov selle õpetajaga tuttavaks saada. Kohtusin Krista Kiissaga, kes on eesti keele ja kirjanduse ning inimeseõpetuse õpetaja, septembri alguses, et rääkida koolist, õppimisest ja õpetamisest.

Mida arvate – kas lapsed on ajas muutunud?

Minu arust lapsed ei ole muutunud. Aeg, peremudelid ja sealhulgas vanemad on muutunud, aga lapsed on ikka endised. Aeg nende ümber on muutunud karmimaks. Vanemate aeg on rohkem hõivatud perevõltside asjadega, nende töö on muutunud vaimset kurnavamaks ja see mõjutab ka lapsi.

Kuidas saate ühes Tallinna suhteliselt suure koolis hakkama mahukate programmide ja erivajadustega lastega?

Ühe eduka kooli edukas direktor ütles, et lastel ei ole mingit vahet. Laps ei ole puue, diagnoos või häire. Ainus erinevus on see, et ühed on poisid ja teised tüdrukud. Ma olen temaga nõus. Programm on muidugi tihe, aga ega siis programm tundi ei anna. Õpetaja annab tundi ja õpetajal on võime olla paindlik. Paindumisvõime on intelligentse õpetaja tunnus. Mul on endal igav, kui ma peaks minema ainult mõõda programmi. Õpikud ja vihikud on vaid abivahendid. Meie koolis on piisavalt lapsi, kelle kohta öeldakse, et ta on “raske”, õpetajatega tüüls. Aga õpetaja on ju täiskasvanud inimene. Sa ju märkad, kui lapsel tekib tõrge. Järelikult tegid sa midagi sunniviisiliselt ja see ei toiminud. Normaalse olemise jaoks leida mingi teine lähenemine. Kui lapsel on näiteks vaja tunni ajal püsti tõusta ja teha midagi muud, millega ta ei ohusta ei ennast ega teisi, siis tehku. Kodurahu huvides. Miks ma pean tema peale karjuma või ta tunnist ära saatma?

Kõik ei omanda infot ühtmoodi, kuidas siis saab klassitaie lapsi selgeks välted, kui üks saab paremini aru sellest, kui õpetaja seletab, teine peaks nägema visuaalseid

Õpetaja Krista Kiissa ootab oma õpilastelt loovust ja paindlikkust.

pilte, kolmandale on olulised seosed ja neljas peab samal ajal hüppenõoriga hüppama?

Ega kõike ei jõuagi 45 minuti jooksul. Kui ma suudaks seda kõike, oleksin ideaalne õpetaja. Aga ma püüan, niipalju kui võimalik. Ma olen vanakooli inimene – mulle meeldib tahvli peale kirjutada. Kui võimalik, siis ma illustreerin oma juttu millegagi, mis ma arvatist olen leidnud. Lapsed ikka tahavad natukene seda nutivärki ka. Või ma panen nad üksteisele õpetama. Näiteks ma määrän grupid või lasen neil endal valida grupi. Igal grupil on oma “õpetaja”, kelle määrän kas mina või valivad nad ise endi seast. “Õpetaja” teeb teistele teema selgeks. Seejärel tuleb üks rühmast vastama või teeb töö. Selle hinde, mis ta saab, saab terve rühm. Natuke ebaõiglane, aga toimib. On nii palju erinevaid variatsioone, mida kasutada. Ma võin näiteks tööd tegema võtta grupi kõige nõrgema/tugevama, kuna ma ju tean nende taset. Või hoopis “õpetaja” otsustab, kes tuleb. Ja samas – ühes klassis see töötab ja teises mitte. Peab olema piisavalt tundlik ja valima klassile sobiva lähenemise. Minu arvates on väga tõhusad ka paaritööd, aga ma kogu aeg muudan paarilisi. Lapsed saavad valida, kas nad valivad ise endale paarilise või õpetaja määrab. Kõige “õiglasem” valik on paarilise saamine loosiga.

Kas õpetaja üks olulisi omadusi peakski olema loovus?

Loovus on minu põhiteema. Minu poolest võib laps välted mitte osata, aga ta peab suhtuma loovalt, oskama luua, loovalt mõtlema. Terve elu nõuab loovat suhtumist, olemist,

mõtlemist. Ka söögi tegemine perele tomatipastast ja hallitanud juustust, kui muud kapis ei ole, nõuab loovust. Minu eesmärk on, et lapsed laseks fantaasial lennata täie rauaga. Mõne jaoks on see küll natuke raske.

Kuidas aidata õpetajat, kes on hädas programmi- de nõudmistega ja keeruliste lastega?

Mõnda ei saagi aidata. Ta ei tahagi. Temale on see jube hea vabandus, et mul on programm ja ma ei saa ja ei pea. Mina ei ole ju ka eripedagoog ja ma ei ole seda õppinud. Aga ma olen tähele pannud, et jube hästi aitab suhtlemine. Õpetajad näiteks võiksid suhelda vahetunni ajal õpetajate toas, vahetada infot, rääkida probleemidest, jagada teadmisi ja kogemusi või materjale, töövahendeid, mis nad on ise teinud või kusagilt leidnud.

Kui palju sõltub juhust, koolis siis direktorist?

Mõnikord ajavad juhust justkui omi asju. Neid nagu ei olekski koolis kohal. Tean Tallinnas kooli, kus direktor tervitab igal hommikul kõiki õpetajaid ja õpilasi isiklikult kooli uksele. Ta teab igatüüpi probleeme, julgustab astuma enda kabinetti ja mõtteid jagama. Selles koolis ei ole logopeedi, sotsiaalpedagoogi, psühholoogi. Kõik saavad hakkama. Nii õpetajad kui õpilased.

Mis võiks soodustada avatust, panna õpetajad omavahel suhtlema?

Miks mitte teha õpetajate vahetust nii, et eliitkoolide õpetajad läheksid üheks vee- randiks täiesti tavalisse kooli ja nemad omakorda saadetakse eliitkooli õpetama. Pärast võiks kogemusi vahetada. Ja

direktorid võiksid ka omavahel suhelda.

Mis aitab õpetajal olla paindlik, loov, märkamisvõimeline?

Esiteks, mind aitas näiteks see, kui ma ise lapsed sain. Ega ma enne lapsi ei mõistnud. Enda laste saamisega toimus minus väga suur muutus, ennekõike suhtumises lastesse. Teiseks on tõenäoliselt oluline ka see, et sa oledki selline inimene. Paindlik ja loov. Ja kolmas oluline faktor minu jaoks on õpilasmalevast saadud rühma juhtimise kogemusi ehk ühised koolivälised seiklused, tegemised lastega. Ei tohi alahinnata noore inimese teadmisi, olemist, kogemusi. Ja ma ei karda vastata mitte ühelegi lapse küsimusele. Kui ta küsib, et kui vana sa oled, siis ma ikka ütlen, et 78. (Õpetaja Kiissa on 51aastane – autor.) Laps vajab tähelepanu. Ta peab õppima ennast austama. Tunnis saab arendada lapses enesekindlust. Näiteks rääkisin ühes inimeseõpetuse tunnis asjades, mida lapsed armastavad. Armastus ei pea olema ainult inimestevaheline. Kes armastab rattaga sõita, kes kooke küpsetada või saltosid hüpata. Kui laps räägib tunnis asjast/tegevusest, mida ta armastab, on lapsel võimalik uhkust tunda millegi üle, mida ta hästi valdab. Nii tekib enesekindlus ja austus nii enese kui teiste vastu. Eduelamus on väga oluline. Mõni ei oska, ei armasta matemaatikat, aga näiteks jalgrattasõidus pole talle võrdset.

Õpetate lastele ennekõike sotsiaalseid oskuseid ja siis alles ainet?

Lapsel läheb küll vaja faktilisi teadmisi, kuid ta peab aru saa-

ma, kus tal elus õpetatud oskusi vaja võib minna. Näiteks välted ei lähe otseselt kusagil elus vaja. Kuid kui inimene tuleb toime vältedega, siis ta suudab ka õigesti kirjutada.

Kas õpetaja peaks andma kodutööd?

Mida rohkem me tunnis jõuame teha, seda vähem kodus jääb teha. See peaks natuke stimuleerima. Kodutöö võib olla küll. Meil on sellised pikemad kodutööd. Oleneb ainetest. Näiteks annan neile teemapõhise loovtöö ja kuu aega selle valmimiseks. Laps saab ise valida, kas ta teeb selle valmis kuu ajaga või ühe päevaga. Kodutöö ei ole karistus, seda tuleks anda vastavalt vajadusele. Laps õpib ise ja on oluline, et ta saaks otsustada, kas tal on seda vaja teha või ei. Samas võib-olla tõesti kui lühendada suvist vaheaega nii, et koolipäev kestaks kolm-neli tundi, siis pole ju mingit probleemi anda rohkem kodutööd.

Mis aitaks õpilast, kes õppida ei taha?

Mina ei julgeks väita, et on lapsi, kes ei taha õppida. Või kui on, siis nad oskavad seda hästi varjata.

No aga kuidas Te nad tunnis tööle saate?

Ma kasutan huumorit. Ja “tribulised sokid” on abiks. (Suur küsimärk minu silmades.) Näiteks tuleb kontrolltöö. Kõik on õppinud ja teevad töö ära. Aga töö toovad mulle hindamiseks ainult need, kellel on jalas triibulised sokid. Mõnikord olen ma leebe. Töö toovad ära näiteks ainult need, kes tahavad. See, kes on õppinud ja töö teinud, toob alati ka töö ära. Ta tahab saada preemiat, tagasisidet. Ehk siis kõigepealt need, kes tahavad ja siis need, kellel on triibulised sokid. Või sinised silmad. Kuulsin kolleegilt, et tema õpilased ütlesid arenguvestlusel, et minu tunnid on naljakad. Tegelikult ei ole. Nad on ikka asjalikud, aga minu tunnis ei pea olema kandilised, me lase- me ölad alla. Üks põhimõte on mul veel. Laps peaks tulema kooli rõõmuga. See tähendab, et ta tahab tulla kooli, et lapsel kodus on kõik hästi ja koolis on kõik hästi. Kõlab vist nagu roosa mull – “rõõmus kool, rõõmus laps”, aga ma mõtlen, et laps ei peaks kooli kartma. Ja siis tal läheb päev nii hästi, et ta läheb rõõmuga koju, sest kodus on ka kõik hästi.

Mis paneb õpetajal silma särama, et ta tahab hommikul rõõmuga tulla rõõmsasse kooli?

Iga päev on ju uus. Õpetaja töö pole rutiinne nagu kontoritöö. Motivaatoriks on õpilased ise. Kui mõnikord näed televiisorist endist õpilast või on minu õpilane teinud midagi olulist, siis on uhke tunne öelda, et ta on/oli MINU õpilane.

HELENA EHRENBUSCH
Hiiumaa Rajaleidja
keskuse psühholoog